

Livet med
demens

NR. 3, 21. ÅRGANG, SEPTEMBER 2011

TEMA

Demens i kunst og kultur

...læs også

Klumme af skønhedsekspert Ole Henriksen
Få råd og hjælp på DemensNet.dk



Alzheimer
foreningen
Livet med demens

	DET FASTE	SIDE
	LEDER	3
	AKTIVITETSKALENDER	11
	SPØRGSMÅL OG SVAR FRA DEMENSLINIEN	16
	KORT NYT	20
	TIPS TIL LIVET MED DEMENS	22
	ARTIKLER	SIDE
	FARVERNE KOMMER FRA HJERTET Ann Overby er dement. Når hun maler, bliver hun glad	4
	KUNST FREMBRINGER MINDER OG GLÆDE Hvad får demente ud af kunst? Det fortæller to eksperter	6
	HUKOMMELSEN ARBEJDER GODT PÅ SKRÅ BRÆDDER Demente kan huske teaterforestillinger bedre end foredrag	8
	MIT LIV MED DEMENS Skønhedseksperter Ole Henriksen fortæller om sin fars demenssygdom	10
	TEATERSTYKKE OM DEMENS Skuespiller Sonja Oppenhagen er en af de medvirkende	15
	MALER TIL DET SIDSTE Kunstneren Willem De Kooning malede trods sin Alzheimers sygdom	18

Livet med demens

Demenslinien - Ring på 5850 5850

Udgives af



Alzheimerforeningen
Ny Kongensgade 20,
st. tv.
1557 København V
Tlf. 3940 0488
post@alzheimer.dk
www.alzheimer.dk

Alzheimerforeningens formål er at virke for bekæmpelse af Alzheimers sygdom og andre demenssygdomme samt forbedring af vilkårene for demente og pårørende.

Foreningens ledelse

Anne Arndal, *formand*
Tlf.: 7542 1131 – anne.arndal@dadlnet.dk
Steen Hasselbalch, *næstformand*
Tlf.: 3545 6702 – sgh@nru.dk
Peter Thorup, *næstformand*
Tlf.: 4566 3320 – pmt@ekas.dk
Peter Reventlow, *kasserer*
Tlf.: 3321 4522 – peter@reventlows.dk

Udvalgsformænd

Gunhild Waldemar, *Forskningsudvalget*
Tlf.: 3545 2580
gunhild.waldemar@rh.regionh.dk
Dorthe Buss, *Retsudvalget*
Tlf.: 3539 7541 – dorthe.buss@mail.dk
Lena Baungaard, *Internationalt Udvalg*
Tlf.: 2117 5787 – kibsgaard@dadlnet.dk

Ansvarshavende redaktør

Nis Peter Nissen, direktør

Redaktion

Laura Gundorff Boesen (red.) og sekretariatets medarbejdere

Opsætning og tryk:
PrinfoHolbæk

Forsidefoto
Ann Overby

Fotograf
Alzheimerforeningen

Oplag
7.000

ISSN 1904-3856

Livet med Demens
udkommer 4 gange årligt.
Næste gang i december 2011.

Pårørende skal ikke udføre plejeres arbejde

Mange mennesker med demens har megen glæde af kreative sysler. I dette nummer af bladet handler det mest om at udtrykke sig med farver, men vi ved, at mange også har stor glæde af musik og sang - hvad enten der synges med eller blot lyttes eller nynnnes. Også teater, koncerter og opera kan bringe glæde.

Den slags aktiviteter ved vi, at frivillige rundt omkring i landet enten selv iværksætter eller hjælper til med. Og det er rigtig dejligt, at nogen vil gøre det stykke arbejde.

Det er derimod ikke "frivilligt arbejde," når pårørende føler sig presset til at fylde huller ud i plejecentrenes personalenormering. Og vi ved, at den slags foregår.

Det kan være den ægtefælle, som selv er oppe i alderen og er træt og udkørt efter i flere år at have haft ansvaret for pasning af en svært syg ægtefælle, og som nu skal gennem den vanskelige proces det er at give slip på ansvaret. Hvis der i den situation bliver lagt pres på ægtefællen for at hjælpe til, kan det let blive helt uoverskueligt for ham eller hende.

Det kan også være den søn eller datter, der selv er i arbejde, og som forventes at "stille op," når deres gamle forælder skal følges på skadestue eller til læge. Skal de tage fri fra arbejde med alt, hvad det indebærer? Det kan være svært at lade være, hvis alternativet er, at den demente forælder må af sted alene. For der kan ikke afses personale! Det mener vi i Alzheimerforeningen ikke er rimeligt. Besparelserne i plejesektoren har allerede et uholdbart omfang og må stoppe.

Anne Arndal

Landsformand, Alzheimerforeningen

"Det er ikke frivilligt arbejde, når pårørende presses til at fylde huller ud i plejecentrenes personalenormering"



Foto: Thomas Rønn

Vi søger historier

Alzheimerforeningen vil gerne følge op på denne problematik i vores blad. Har du selv oplevet situationer – som dement eller pårørende – hvor pårørende måtte afhjælpe personale på plejecentre og lignende, fordi der ikke var mandskab nok? Har du lyst til at fortælle om oplevelsen? Skriv til os med din historie på post@alzheimer.dk. Så hører du mere fra os.



Farverne kommer som lyset fra hjertet

af Nis Peter Nissen

Ann Overby har Alzheimers sygdom. Når hun maler, er livsglæden i fokus. |

- Øv, hvorfor skulle det lige ramme mig, var Ann Overbys første reaktion, da hun i 2007 fik stillet diagnosen Alzheimers sygdom. – Men jeg er en glad pige, og det hjælper jo heller ikke at gå og græde over det hele tiden, siger hun.

Ann Overby var i midten af fyrrerne, da de første tegn på demenssygdommen viste sig. Hun havde en kærlig mand, to voksne børn og et godt arbejde. Men det hændte ofte, at hun glemte sine aftaler. Så hun blev fyret – officielt på grund af dårlig økonomi.

AT MALE GIVER LIVSGLÆDE

Men Ann Overby maler også. Det har hun gjort, siden hun var lille. Men det var først efter, hun fik stillet demensdiagnosen, at hun for alvor begyndte at male billeder.



- Jeg har altid været kreativ og glad for farver, fortæller hun. – Det har jeg fra min mor. Hun gav mig fingermaling og lod mig bare male, også selvom det grisede.

I dag bruger Ann pensler, lærred og akrylmaling. Hun kan også finde på at klistre hessian eller papir på lærredet, før hun maler, som en slags collage. Men farverne er det vigtigste – de varme, stærke og lysende farver, der får billederne til at stråle af livsglæde.

- Farverne kommer fra hjertet, som lyset i sygdommen, forklarer Ann. – Det er en måde at udtrykke mig på. Farverne gør mig glad.

Ann tænker ikke på sin sygdom, når hun maler. Hun er derimod glad og aldrig nedtrykt.

- Når jeg maler, er jeg helt væk, siger hun. – Jeg går bare ind i mig selv og glemmer tid og sted. Det giver mig ro.

SUCCEFULD Udstilling

Ann Overby har for nyligt udstillet sine malerier i et aktivitetscenter for ældre i Herning. Det blev en stor succes. 16 af hendes billeder blev solgt, og hun og manden Jørgen donerede 1.600 kroner fra salget til Alzheimerforeningen.



- Min fornemmeste opgave er at sørge for, at der altid er lærreder, pensler og farver til Ann, fortæller hendes mand Jørgen Overby.

- Det er dejligt, hvis andre kan føle glæde ved at have mine malerier hængende, siger Ann Overby. – Så er det jo det bedste, der kan ske. |



Se flere af Ann Overbys malerier på Alzheimerforeningens hjemmeside www.alzheimer.dk

Demente lærer sig selv at kende gennem kunst



af Hanne Merete Stubbe Teglbjærg,
psykoterapeutisk overlæge
på Aarhus Universitetshospital

Når demente maler, hører musik eller danser, kan de genvinde noget af den selvfølelse og det sprog, de har tabt gennem deres sygdomsforløb.

Mennesker, der lider af demens, taber gradvist deres identitet og selvfølelse. Og tabet af selvfølelsen forstærker sygdommen. Som demensen skrider frem, bliver det svært at finde ud af, hvem man selv er.

Men her er de kunstneriske medier en mulighed for at genskabe helheder i den dementes splintrede verden. At arbejde med kunst er nemlig en tryk måde at finde ny mening og træne kreativ tænkning. Og demente er stadig i stand til at finde ny mening med de fungerende dele af hjernen.

KUNSTEN REFLEKTERER PERSONEN

I behandlingen af demente benytter man især den type kunstterapi, som kaldes skabende kunstterapi. I skabelsen opstår nye muligheder for selverfaring, sprog og mening.

Det måske vigtigste potentiale i kunstterapi med demente er, at det skabende i kunsten kan fungere som en slags spejling af det menneske, der skaber. Derfor kan mennesker, der maler billeder eller skaber andre værker, få en oplevelse af, at de kommer til at kende sig selv bedre.

Og hvis demente arbejder med billeder eller andre fysiske materialer, kan de bruge materialerne til at fastholde en svigtende hukommelse. Billedet bliver en måde at fastholde noget – og sig selv – også over tid.

NÅR SPROGET SVIGTER, TALER KUNSTEN

Det gode ved kunsten er, at det både er fysisk nærværende og repræsenterer tanker og følelser uden om sproget. Derfor kan det også være et middel til at fastholde en kommunikation både med sig selv og

med andre - også når sproget svigter eller ikke slår til.

Det billedkunstneriske arbejde viser, at det øger dementes lyst til at være sammen med andre, bringer glæde og giver mulighed for at udtrykke følelser, som demente ikke længere kan udtrykke sprogligt.

Når man sammenligner kunstterapi og samtaleterapi, er det rigtigt interessant, at kunstterapien forbedrer sproget hos den demente, hvilket den verbale terapi ikke gør. Det skyldes sandsynligvis, at de sproglige forstyrrelser hos demente kommer af den generelle forvirring og tabet af selvfølelsen - som kunstterapien jo netop kan hjælpe med at genskabe.

DANS OG DRAMA HJÆLPER OGSÅ

Man kan bruge mange forskellige slags kunstterapi til behandling af demens. Finske forskere har fundet ud, at danseterapi forbedrede de sproglige færdigheder hos nogle patienter med demens. Andre forskere har opdaget, at dramaterapi forbedrer selvforståelse og selvaccept hos mennesker med demens. Og musikterapi øger de dementes aktivitetsniveau og sociale færdigheder. |

Vil du vide mere?

Du kan finde referencer til de forskellige forskningsforsøg og resultater i Hanne Merete Stubbe Teglbjærgs bog 'Skabende kunstterapi', Aarhus Universitetsforlag, 2011, 250 kr. Kan købes i boghandler eller via www.unipress.dk

Kunsten at skabe gode minder



af Anders Møller Jensen,
udviklingskonsulent ved Videncenter
for Omsorg, Liv og Aldring,
VIA University College

Malerier og kunstgenstande kan bringe minder frem hos demente.

Kunst og kultur kan inddrages i hverdagen for demente og pårørende og frembringe minder gennem reminiscens-metoden.

Brugen af reminiscens kan kort beskrives som anvendelse af genstande, fotos, dufte eller musik, der tidligere i livet har haft betydning for den demente person.

REMINISCENS STYRKER LIVSKVALITETEN

Ved stimulering af sanserne igennem kunst og kultur lykkes det tit at huske begivenheder, som ellers ikke kan kaldes frem af hukommelsen. Det vil for-



bavse mange, hvor præcist selv svært demente personer kan gengive begivenheder, som de kan huske via reminiscens.

I sådan en situation er demente pludseligt ikke længere så demente, men snarere en ressource i samtalen omkring kunst og kultur. Denne følelse styrker livskvaliteten hos demente og kan være af stor betydning i samlivet med en person med demens.

SÅDAN BRUGER MAN REMINISCENS OG KUNST

Kunsten at bruge reminiscens handler om at finde de rette kunstgenstande, som via sanserne kan stimulere tidligere erindringer. Når man snakker kunst og kultur i en reminiscens-sammenhæng, er det vigtigt at skelne mellem, om personen har været kunststudovende – eksempelvis malet eller lavet andet håndarbejde – eller har haft en generel interesse for kunst og kunstudstillinger.

Hele essensen i arbejdet med reminiscens er at inddrage personen i den rette sammenhæng, hvor vedkommende kan trække på tidligere livserfaringer; er man glad for kunst, er det ikke nødvendigvis det samme som, at man kan lide at male.

Anvendelsen af reminiscens kræver således et godt kendskab til livshistorien, og her kan børn og ægtefæller være til stor hjælp i forhold til at beskrive, hvilke interesser den demente tidligere har haft.

HVAD KAN MAN BRUGE AF GENSTANDE?

Valg af genstande til at stimulere erindringer omkring kunst og kultur skal nok tænkes lidt bredere end den gængse opfattelse af, hvad der er anerkendt kunst. Det kan sagtens være malerier eller skulpturer – men tænk også på genstande, som en gang var moderne at pryde sit hjem med; der er for eksempel Kay Bojesens træ-abe, som har prydet mangt et hjem fra 50'erne og fremefter.

Et tip: Ove Dahl viser i bogserien "Tilbage til 50'erne - Alle de ting, du har glemt, du kan huske" fotografiske eksempler på, hvordan man udsmykkede sit hjem. Bogserien findes også i 60'er-, 70'er-, og 80'er-udgaver. (Læs mere på s. 23.) |

Vil du vide mere?

Ved Universitet i Sterling, Skotland, har man arbejdet med produktionen af kunst sammen med demente. Og så har John Killick skrevet flere bøger på engelsk om emnet.

Hukommelsen arbejder bedre på skrå brædder end på tør talerpult

af Laura Gundorff Boesen

Demente publikummer husker indholdet i en teaterforestilling bedre, end hvis de havde hørt det til et foredrag.

Forestil dig et ægtepar. Den ene er dement, den anden rask. Kærligheden mellem de to bliver sværere at pleje, fordi samlivet drukner i praktiske udfordringer på grund af demenssygdommen. De er frustrerede, men vil kæmpe for intimiteten.

FORSØG PÅ LØSNINGER

Derfor går de en dag til et foredrag om parforhold og demens. De lytter interesseret til, hvad eksperten på talerpulten siger, og de ser de billeder og film, han viser.

Næste dag ser de en teaterforestilling opført af teatergruppen Absolut Forum. Først overværer de skuespillet, der handler om et ægteskab, hvori den ene ægtefælle er dement. Bagefter sætter teatrets leder, Teis Bayer, en debat i gang:

- *Hvad kan ægteparret gøre nu for at forbedre situationen?* spørger han publikum. Alle kan komme med deres mening, og snakken går højt i to timer, før Teis slutter aftenen af og sender publikum hjem med nye ideer til at løse hverdagens udfordringer.

Hvorfor tror du, at parret – ikke mindst den demente ægtefælle – husker forestillingen bedre end foredraget?

DEMENTE HUSKEDE FORESTILLINGEN

- *Det kaldes æstetisk læring*, fortæller Teis Bayer, der er leder af teatret Absolut Forum. Teatret spiller deres forestillinger på netop den måde, der er beskrevet ovenfor.

- *Teorien om æstetisk læring er, at folk husker meget bedre, hvis de lærer gennem oplevelser og med et fysisk og følelses-*



Til forestillingen "Glemmer du...?" skulle publikum som den sidste øvelse før tæppefald selv komme med forslag til, hvordan et liv med demens leves bedst muligt.



Teis Bayer i sit rette element på en teaterscene. Han er manden, der – ligesom håndtagene på billedet – styrer, hvornår tæppet bliver trukket fra og for, når han som leder af teatret Absolut Forum opfører skuespil. Teis er selv uddannet skuespiller.

mæssigt engagement, frem for hvis de hører et foredrag, siger han.

Teorien blev bekræftet, da han i efteråret 2009 for første gang opførte teaterforestillingen 'Glemmer du...?' om en familie, hvor moderen i en tidlig alder rammes af demens. Lokale demenskoordinatorer hjalp Teis med at finde demente og pårørende, han kunne snakke med, da han forberedte forestillingen – som blev spillet for både demensramte og deres familier.

- Et par uger efter forestillingen fik jeg tilbagemeldinger fra demenskoordinatorerne, fortæller Teis.

- De fortalte, at de demensramte publikummer var super glade for forestillingen, og at de kunne huske den i meget længere tid end et almindeligt foredrag.

NY FORESTILLING PÅ VEJ

'Glemmer du...?' blev til på opfordring af Alzheimerforeningens lokalforening Østsjælland – og blev en succes. Derfor har lokalforeningen bedt Teis stykke endnu en forestilling sammen – denne gang om de udfordringer, der kan opstå i sex- og samlivet, når den ene person i et parforhold bliver dement.

Titlen på det nye stykke er: 'Mon du elsker mig stadig?' Et spørgsmål, som både den raske og demente kan stille sin partner, når elskov og kys langsomt erstattes med venskabelige skulderklap eller blot en venlig mine.

- Flere demenskoordinatorer fortæller mig, at intimitet og sex er et stort problem for de par, hvor den ene bliver dement, siger Teis.

EN SEJR FOR DEMENTE

Træerne gror ikke ind i himlen. Før eller siden vil mindet om teaterforestillingen gå i publikummernes glemmebøger – hvor andre oplevelser og navne allerede er endt. Men det gør ikke noget, mener Teis. Hvis blot et par grene rækker op og får fat i skyerne et øjeblik, er det fint:

- Hvis jeg havde en sygdom, så jeg ikke kunne gå, og jeg så pludselig fik to uger, hvor jeg kunne – så ville det være en sejr for mig. Og hvis en dement person pludseligt kan huske noget i to uger, som normalt ville blive glemt meget hurtigere – så er det også en sejr. |

Mit liv med demens

Mit liv med demens

Mit liv med demens

Skønhedsekspert Ole Henriksens far døde af Alzheimers sygdom i december 2010. Her fortæller Ole om den sidste tid, de to havde sammen.

Min far var en flot og livsglad fyr

fortalt til Jorunn Lande Messel

Jeg beundrede min far. Han var en meget livsglad mand, enormt positiv og havde altid overskud til sine medmennesker. Han var også en flot fyr.

Jeg opdagede, at min far var ved at blive syg, da han og min mor besøgte mig og min mand Laurence i Los Angeles for omkring femten år siden. Min far kunne ikke finde rundt i lejligheden, selvom jeg havde vist ham rundt tidligere. Han åbnede skabsdøre og troede, at det var rigtige døre.

Min far læste meget, så jeg gav ham bøger. I det hele taget forkælede jeg ham så meget, jeg kunne. Han nød at læse og beskrive detaljerne i det, han læste. Så grinede han og var så sjov. Men hvad der skete i nutiden, kunne han til sidst ikke finde ud af - hvor han var, eller hvem vi var.

Så det var vigtigt at tale med ham om sjove episoder, om gamle dage – det er jo også befriende for én selv at tale om. Og hvorfor ikke bringe positiviteten og livsglæden ind i livet igen? Det, synes jeg, er meget, meget vigtigt.

Min mor var først imod, at min far kom på plejehjem. ”Jeg vil klare det selv”, sagde hun. Men samtidig havde hun oplevet at blive angrebet af ham, så vi blev til sidst enige om et plejehjem, hvor han boede de sidste fem år af sit liv.

Jeg var så heldig at få sagt farvel til min far i efteråret sidste år, nogle måneder før han døde. Jeg var der alene. Han sov og var så smuk. Jeg kyssede ham på panden, og han åbnede øjnene. De var klare og

flotte og var faldet til ro på sådan en smuk måde. Han så meget fredfyldt ud.

Det var en lettelse for os alle sammen, da han døde. Dem, man elsker mest, skal ikke lide. Min mand og jeg tog hjem til Danmark til begravelsen, og det var en smuk ceremoni. Jeg havde fået de dejligste fotografier forstørret, som viste far, da han var på toppen. Det mindede os om den livsglade mand, han var, da han levede. Og det er sådan, jeg vil huske ham. |



Ole Henriksen med sin far. Ole har dette billede stående på sit natbord.

AKTIVITETSKALENDER



REGION

NORDJYLLAND

Lokalforeningen Nordjylland
Formand: Gunver Folmand
Tlf.: 9831 8328
gunver.folmand@gmail.com

Rådgivning – åben for alle

- Den 1. torsdag i måneden
kl. 18:45 - 20:30.

Frederikshavn Sygehus, Barfredsvej, 9900
Frederikshavn.

Kontakt evt. Tove Jensen eller kom uden aftale,
tlf.: 98 48 61 65.

Pårørendegruppe eller samtale

De Frivilliges Hus, Boensgade 4A, 9900
Frederikshavn.

Kontakt Tove Jensen og aftal tid. Tlf.: 98 48 61 65

Om at være pårørende

- Den 20. september.
Vadum Sogns Menighedsråd,
Sognegården.

Indlæg om at være pårørende v/Jytte Thomsen.



REGION

MIDTJYLLAND

Lokalforeningen Midt-Vest
Formand: Inger Marie Allerup Jensen
Tlf.: 9717 5205 / 9717 5822
imj@mail.tdcadsl.dk

Foredrag med yngre demente

- Tirsdag den 6. september.
Yngre demente fra Odense kommer og
fortæller om, hvordan de lever med sygdommen.

Alle interesserede er velkomne. Der vil være en
forfriskning og en sandwich.

NB: Arrangementet vil blive annonceret i dags-
pressen.

Lokalforeningen Østjylland
Formand: Conny Flensborg
Tlf.: 2872 5108
conny@oncable.dk

For aktiviteter i Hedensted - se under Trekantsområdet.

Pårørendeskole i Fauerskov

Se nærmere på Alzheimerforeningens hjemmeside
under Lokalforening Østjylland.

Kolonihaven "Oasen" i Aarhus

- Fra den 1. april til 1. oktober.
Åbent alle hverdage fra kl. 10:00.
Rugholmvej-H/F1934, Rosenstien 15, Viby.
Haven ligger ud til Viby Ringvej, lige ved
motorvejen.

Kør hen ad Ormslevvej, tag 2. vej til højre. Kør
ned under motorvejen og til højre ad Rugholmvej
til "Kongevejen." Find Rosenstien.

Lokalforeningen Midtjylland
Formand: Anni Andersen
Tlf.: 9756 4150
nielsanni@gmail.com



REGION

SYDDANMARK

Lokalforeningen Trekantsområdet
Formand: Grethe Skovlund
Tlf.: 7685 7558
gresk@profibermail.dk

Torsdagscafe i ulige uger

(se datoer nedenfor)

Gulkrog-Centret, Gulkrog 9, Vejle (salen i
stueetagen.)

Kaffe og brød koster 25 kr.

Kontakt: Grethe Skovlund, tlf.: 76 81 71 00
(Gulkrog.)

- Torsdag den 15. september:
Feriatur – nærmere information senere.

- Torsdag den 29. september
kl. 15:00 – 17:00:
Henning Hansen fra Trekantens Amatør

Scene underholder.

- Torsdag den 13. oktober kl. 15:00 – 17:00:
Jane Svendsen og hendes far Aksel Eriksen
synger og spiller sammen med os.

- Torsdag den 27. oktober kl. 15:00 – 17:00:
"Den lille historie er den største" v/forfatteren
Hans Lauge.

- Torsdag den 10. november
kl. 15:00 – 17:00:
Mortensaftens middag.
50 kr. for medlemmer. Andre: 100 kr.

- Torsdag den 24. november
kl. 15:00 – 17:00:
Torsdagscafeen fejrer sin 10 års fødselsdag.

- Torsdag den 8. december
kl. 15:00 – 17:00:
Julehygge med julekage og en julehistorie.

Hedensted Kommune: Cafe for demente og pårørende

- Hver anden onsdag i lige uger fra
kl. 16:00 – 18:00.

Huset, Ny Skolegade 4, 8723 Løsning
(Hedensted Kommune.)

For at få et program med aktiviteterne, ring på
tlf.: 2196 6100 eller 5128 3440.

Lokalforeningen Sydvest
Formand: Hanne Knudsen
Tlf.: 7519 5039
hhhe@knudsen.mail.dk

Efterårsfest

- Torsdag den 22. september
kl. 10:00 – 14:30.

I Glejberg Fritidscenter, Stadionsvej 2 A,
Glejberg.

En dejlig dag med gymnastik, musik og
dans.

Tilmelding senest d. 15. september på
tlf.: 7517 9251 eller 2327 9251.

Hvornår er man pårørende?

- Torsdag den 6. oktober kl. 19:00 – 21:30.
I Helle Hallen, Vrenderupvej 40 C, 6818
Årre.

Nynne Kirstine Poulsen vil sætte fokus på
pårørendeperspektivet og berøre emner
som roller, grænser og regler.
Tilmelding senest d. 29. september på tlf.: 7517
9251 eller 2327 9251.



Lokalforeningen Sønderjylland
Formand: Lillian Bernth Thomsen
Tlf.: 7462 5125
lillian.bt@youmail.dk

Lokalforeningen Fyn
Formand: Jutta Storm
Tlf.: 5137 1573
juttastorm@gmail.com

Rådgivning eller støtte?

Har du brug for rådgivning og støtte til livet med demens, og har du lyst til at deltage i forskellige interessetilbud? Så kontakt Rådgivnings- og kontaktcentret for demensramte og pårørende: Kallerupvej 58, Odense, tlf.: 66 19 40 91. Åbent mandag - torsdag kl. 10:00 - 16:00, fredag efter aftale. Telefontid: Mandag - torsdag kl. 8:30 - 10:00 og torsdag også kl. 14:00 - 15:30. E-mail: kallerupvej@post.tele.dk

Cafe-eftermiddage i Bakkehuset

- Torsdage ulige uger kl. 14:30 - 16:30 (medmindre andet er anført nedenfor.) Assensvej 100, Middelfart. Kaffe: 20 kr.

Datoer:

- Torsdag den 15. september:
Bodil Spanget Christensen fra Ullerslev fortæller om sin fortid som stuepige på Wedelsborg Gods i 1945.
- Torsdag den 29. september:
Niels Ole Frederiksen fortæller om sin barndom og opvækst i Horsens Statsfængsel. (Ulla Stautz-Nielsen fra Middelfart Sparekasse sponsorerer foredraget og kage til kaffen.)
- Torsdag den 13. oktober:
Lasse fortæller og spiller på guitar til fællessang.
- Torsdag den 27. oktober:
Fællessang og kaffe. (Husk tilmelding til Mortens Aften, som bliver afholdt 10. november.)
- Torsdag den 10. november
kl. 12:00 -15:30:
I anledning af Mortens Aften spiser vi andesteg og ris a la mande, og vi slutter af med kaffe. Pris: 100 kr.

Hvis du har brug for kørsel, kan du henvende dig til Jutta Storm, tlf.: 51 37 15 73.

Pårørende-skole på Østfyn

- På nedenstående datoer
kl. 19:00 - 21:30.
Egevang Plejecenter, Egevangsvej 1, Ullerslev.

Afholdt af Alzheimerforeningen Fyn i samarbejde med Kerteminde og Nyborg Kommuner.

Datoer:

- Den 20. september: Kommunikation og samvær v/kliniksygeplejerske Lone Vasegaard.
- Den 4. oktober: Pårørende-fortællinger v/Jutta Storm og Charlotte.
- Den 11. oktober: Jura og demens v/jurist Christine S. Andersen.

Tilmelding til Vibeke Larsen, tlf.: 29 28 25 94 (læg besked) eller pr. mail til: vtl@nyborg.dk. Pris: 200 kr for alle fem arrangementer.

Teknologibibliotek for demensramte

Har du brug for teknologisk hjælpemiddel til at få hverdagen til at glide? Så har du mulighed for at afprøve og låne disse via Teknologibiblioteket. Vil du vide mere, kontakt Ulla Thomsen, tlf.: 66 19 40 91.

Sjov motion for demensramte familier

Vi tilbyder hold for yngre demensramte, pårørende og ægtepar. Har du lyst til at prøve, så kontakt os på tlf.: 66 19 40 91.

Demensferie i Tønder

- Den 25. - 29. september.
Vi mødes i Tønder og tager på museum, Schackenborg Slot, Løgumkloster og meget andet. Vi bor på Hostrups Hotel i Tønder. Pris pr. person i dobbeltværelse: 2.950 kroner. Medlemmer af Alzheimerforeningen Fyn får 500 kroners tilskud. Tilmelding til Lotti Larsen, demenskonsulent, tlf.: 50580018.



REGION

SJÆLLAND

Lokalforeningen Storstrøm
Formand: Birgit Parkdal
Tlf.: 5581 3682 / 2849 9605
parkdal@privat.dk

Psykiatrisk rådgivning

- Onsdage i lige uger kl. 16:00 - 18:00. Frivilligcenter Lolland, Sdr. Boulevard 84, 2., Maribo. Alle er velkomne til at kigge indenfor og få personlig rådgivning. Kontaktperson: Birgit Parkdal, tlf.: 55 81 36 82 / 2849 9605.

Cafe Nyt Liv

- Tirsdage i ulige uger kl. 10:00 - 13:00. Frivilligcenter Lolland, Sdr. Boulevard 84, 2., Maribo. Alle er velkomne til at kigge indenfor til en snak. Kontaktperson: Birgit Parkdal, tlf.: 55 81 36 82 / 2849 9605.

Støttegruppe i Sundby

- Sidste mandag i måneden fra kl. 18:30 - 20:30. Lokalcentret, Linde Allé 50, Sundby, Nykøbing F. Alle er velkomne til at kigge indenfor og få personlig rådgivning. Kontaktperson: Birgit Parkdal, tlf.: 55 81 36 82 / 28 49 96 05.

Patientforeningernes Netværk

- Mandage kl. 17:00 - 19:00. Frisegade 25, Nykøbing F. Kontaktperson: Erik Kjørup Andersen, tlf.: 40 87 90 74 / 5443 9074.

Patientforeningernes info-sted

- Tirsdage i lige uger kl. 14:00 - 16:00. Forhallen, Storstrømmens Sygehus, Ringstedgade 61, Næstved. Kontakt Birgit Zmuda, tlf.: 55 72 36 51.

Cafe, Møn

- Sidste torsdag i måneden fra kl. 15:00 - 17:00. Morten Reenberg's cafe på Kirkepladsen i Stege. Der vil være lidt sang og musik eller anden underholdning. Alle er velkomne. Kontaktperson: Birgit Parkdal, tlf.: 55 81 36 82 / 28 49 96 05 eller Dorte Hennings, tlf.: 54 44 16 45 / 24 84 89 40.

Cafe, Haslev

– Anden mandag i måneden fra kl. 15:00 – 17:00.
Grøndalscentret, Grøndalsvej 8, Haslev.
Alle er velkomne.
Kontaktperson: Birgit Parkdal,
tlf.: 55 81 36 82 / 28 49 96 05 eller
Dorthe Hennings, tlf.: 54 44 16 45 / 24 84 89 40.

Støttegruppe, Rønnede

– Første mandag i måneden fra kl. 13:00 – 15:00.
Dalgården, Thujavej 19, Rønnede.
Alle er velkomne.
Kontaktperson: Birgit Parkdal,
tlf.: 55 81 36 82 / 28 49 96 05 eller
Dorthe Hennings, tlf.: 54 44 16 45 / 24 84 89 40.

Foredrag med overlæge Rolf Bang Olsen

– Onsdag den 26. oktober kl. 16:30 - 18:30
afholdes foredrag med Rolf Bang Olsen fra
gerontopsykiatrisk afdeling i Middelfart.
Afholdes i Ældrecenter Symfonien,
Enggårdsvvej 1, 4700 Næstved.
Pris pr. person: 40 kr. inkl. sandwich med
1 øl/vand.
Tilmelding senest den 14. oktober med navn,
adresse og antal personer til:
Erik Kjørup Andersen, Trættevejen 1,
4800 Nykøbing F.
E-mail: erik.kjoerup.a@dlgtele.dk.
Tlf.: 40 87 90 74
eller
Dorthe Hennings, Grønnegade 25, 1. mf.,
4700 Næstved.
E-mail: dorthehennings@gmail.com.
Tlf.: 24 84 89 40.

Lokalforeningen Vestsjælland
Formand: Aase Stær
Tlf.: 5918 9377
aase.staer@mail.dk

Fristedet

Mødested for personer med demens og
pårørende – rådgivning, undervisning og
hygge.
(På de nedenstående datoer for udflugter
foregår det kl. 14:00 - 17:00, hvis ikke andet
er nævnt.)
Nyrup Baptistkirke, Kirkestræde 4, 4296
Nyrup.

Datoer:

– Onsdag den 28. september:
Udflugt: Løvfaldstur til Dyssevej 1A, 4490
Jerslev hos tidligere demenssygeplejerske
Ellen Andersen, som bor på en hyggelig
bondegård. Vi skal være fremme kl. 14:00.
Tilmelding og nærmere oplysninger: Anna Grete
Refsgaard Jørgensen, tlf.: 5780 4747 / 2097 4757.

– Onsdag den 26. oktober:
I ord og billeder fortæller Gitte og Aksel
Hansen om deres tur fra nord til syd igen-
nem Vietnam.

– Onsdag den 30. november kommer ge-
rontopsykolog Gitte Kragshave formentligt
forbi.

– Onsdag den 14. december:
Vi julehygger med gløgg, æbleskiver og
lidt forskellig underholdning.

Foredragsaften (ikke Fristedet)

– Onsdag den 12. oktober kl. 19:00.
Foredragssalen, Slagelse Sygehus, Inge-
mannsvej 18, Indgang 9.
"Hvorfor mister personer med demens
deres orienteringssans?" v/Kirsten Almar.
+
"Mine erfaringer med GPS-pejlesystem" v/
Frode Kinnberg.

Teateraften

– Torsdag den 1. december
kl. 18:00 – 21:00.
Kulturkasernen, Kasernevej 43, 4300 Hol-
bæk.
Teatergruppen Absolut Forum opfører
forestillingen "Glemmer du...?" Det er en
interaktiv forestilling om demens spon-
sorert af Holbæk Kommune og planlagt
i samarbejde med kommunens demens-
konsulenter og den lokale afdeling af
Alzheimerforeningen. Se omtalen på side
14 og læs interviewet med Absolut Forums
bagmand Teis Bayer på side 8 og 9.

Lokalforeningen Østsjælland
Formand: Birthe Rasmussen
Tlf.: 5626 6036
br24@ofjr.dk

Foredrag

– Onsdag den 26. oktober kl. 18:30 – 21:00.
Cafeteriet på Birkehøj, Bjælkerupvej 32,
4660 Store Heddinge.
Alzheimerforeningen og Stevns Kom-
munes demenskoordinator inviterer til
foredrag med et spændende emne: Udfor-
dringer som pårørende til en person med
en demenssygdom.
Tilmelding senest den 24. oktober til Birthe
Rasmussen, tlf.: 5626 6036.

Foredrag

Alzheimerforeningen og Solrød Kom-
munes demenskoordinator inviterer til et
spændende foredrag i efteråret.
Foredragsholder: Advokat Torben Wibe
Andersen.
Emne: De juridiske aspekter som pårøren-
de til en person med en demenssygdom.
Yderligere information: Birthe Rasmussen, tlf.:
5626 6036.

Pårørendemøde i Roskilde

Information og mødested, kontakt:
Birthe Rasmussen, tlf.: 5626 6036.

Aktiviteter i efteråret 2011

Information og mødested, kontakt:
Birthe Rasmussen, tlf.: 5626 6036.

Pårørendegruppe i Stevns

Sted: Hotherhaven i Hårlev, Præstemarken
76, 4652 Hårlev.
Kontaktperson: Birthe Rasmussen,
tlf.: 5626 6036.

Pårørendegruppe i samarbejde med demenskoordinator i Lejre Kommune

– Den 3. onsdag i måneden
kl. 14:00 – 16:00.
Hvalsø Ældrecenter, dagligstuen,
Roskildevej 11, 4330 Hvalsø.
Kontaktpersoner:
Karen Christiansen, tlf.: 4070 8570.
Birthe Rasmussen, tlf.: 5626 6036.



REGION

HOVEDSTADEN

Lokalforeningen København
Formand: Kiddyl El Kholi
Tlf.: 5037 5554
kiddylkholi@hotmail.com

Kontakt lokalforeningen

Rådgivning og information.
Tlf.: 30 26 29 58 eller e-mail : alzcp@
yahoo.dk

Cafémøde

– Sidste onsdag i måneden
kl. 19:00 - 21:00.
(Dog ikke i december måned.)
Alzheimerforeningen i Københavns Kom-
mune afholder fra og med 2011 café-møder
i samarbejde med demenskoordinatorerne
i Københavns Kommune.
Møderne afholdes i de lokale demenscen-
tre i bydelene.
Emnerne bliver lagt på Alzheimerforeningens
hjemmeside under lokalforening København.
Medlemmer får tilsendt invitation til hvert
møde.
Alle er velkomne.

Lokalforeningen Københavns Omegn
Formand: Grethe Koudahl
Tlf.: 5322 1480
koudahl@cqnet.dk

Kontakt lokalforeningen

– Mandag og onsdag kl. 9:00 - 11:00.
 Telefonisk rådgivning og information.
 Tlf.: 53 22 14 80 eller e-mail: koudahl@cqnet.dk.

Pårørendegruppe

Lokalforeningen Københavns Omegn har en pårørendegruppe for ægtefæller til demente over 65 år. Gruppen mødes en gang om måneden. For yderligere oplysninger, se Alzheimerforeningens hjemmeside under Lokalforening Københavns Omegns støttegrupper.

Cafeaftener for mennesker med demens og deres pårørende

– Første onsdag i hver måned
 kl. 18:30 - 20:30.

Cafe Palmehaven på Herlevgaard Center, Herlevgårdsvej 3, 2730 Herlev.

Cafeen giver mennesker med demens og deres pårørende mulighed for socialt og hyggeligt samvær med andre, der er i en lignende situation.

Der er mulighed for at købe kaffe/te, øl og vand.
 Kontakt: Jytte Rasmussen, tlf.: 45 85 29 26.

"Klubben" for mennesker med demens og deres pårørende

– Torsdage i lige uger kl. 15:00 - 17:00.
 Foreningscentret lokale 1 og 2, Amagerlandevej 71, 2770 Kastrup.
 Program fremsendes.
 Kontakt: Gunhild Schrøder, tlf.: 32 50 21 28 eller Hans Dehnfeldt, tlf.: 32 50 87 37.
 (Hans Dehnfeldt træffes bedst mellem kl. 8:00 - 9:00.)

Lyngby-Taarbæk Kommune: Informationsmøde om demens

– Den 25. oktober kl. 17:00 - 19:20 på Stadsbiblioteket i Lyngby.

"Når hukommelsen svigter". Overlæge Birgitte Bo Andersen fra Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet fortæller om demenssygdomme, og Alzheimerforeningens formand Anne Arndal fortæller om egne erfaringer med at være pårørende. Demenskoordinator Kirsten Ryssing er arrangør af mødet.

Temadag for fagpersoner, pårørende og mennesker med demens

– Den 29. februar 2012 kl. 09:30 - 15:30.
 Medborgerhuset i Herlev, Herlevgårdsvej 18, 2730 Herlev.
 Temadagen er p.t. under planlægning.

Lokalforeningen Frederiksberg
Formand: Mette Lunde
Tlf.: 2178 4644
mette.lunde@benedikte.dk

Teatergruppen Absolut Forum opfører teaterforestillinger i to lokalforeninger på Sjælland:

Alzheimerforeningen Østsjælland

"Mon du elsker mig stadig?"

Et debatteaterstykke om demens i parforholdet og familien opført af teatergruppen Absolut Forum.

Parterne har forskellige oplevelser af konsekvenserne.
 Er det muligt at bevare nære relationer?
 Og hvad kan vi være sammen om?

Tirsdag den 8. november 2011 kl. 18:30 - 21:30
Hotel Prinsen, Algade 13, 4000 Roskilde
Entré: 50,- inkl. forplejning

Tilmelding senest den 2. november på tlf. 5626 6036 eller e-mail: lisromny@mail.dk

Alzheimerforeningens aktiviteter for demensramte med tidlig diagnose støttes bl.a. af Holger Larsens Enkes Mindefond samt af § 115-midler.
 Forestillingen er i samarbejde med demenskoordinatorerne fra Roskilde Kommune.

Alzheimerforeningen Vestsjælland

"Glemmer du..?"

En kvindes vej fra den første mistanke om demens.

En interaktiv teaterforestilling opført af teatergruppen Absolut Forum, hvor tilskuerne indrages og bidrager med løsninger.

Torsdag den 1. december kl. 18:00 - 21:00
Kulturkasernen, Kasernevej 43, 4300 Holbæk

Billetter kan bestilles fra mandag den 3. oktober på mandage kl. 8:00 - 10:00 hos:

Charlotte Pedersen: Tlf.: 7236 6344, charh@holb.dk
 Solveig Nielsen: Tlf.: 7236 6334, solbn@holb.dk
 Sara Burgedahl: Tlf.: 7236 5093, sargb@holb.dk

Arrangementet er stadig under planlægning, læs derfor nærmere på Alzheimerforeningens hjemmeside under lokalforeningen Vestsjælland.
 Få oplysninger hos Aase Stær:
 Tlf. 5918 9377, aase.staer@mail.dk
 Forestillingen er sponsoreret af Holbæk Kommune.

Læs mere om Absolut Forum på side 8 og 9.

Teaterforestilling gør demens vedkommende

Teatret kan gøre et emne som demens relaterbart for publikum, mener skuespiller Sonja Oppenhagen. Hun er med i Teater Nordkrafts forestilling om demens i foråret 2012.

- Manuset er fantastisk og meget nærværende, siger skuespiller Sonja Oppenhagen om teaterstykket "I al stilhed," som hun skal medvirke i til januar næste år. Det er Teater Nordkraft, der har fået den folkekære skuespiller i nettet til deres nye forestilling. Med i fangsten er også den unge Andreas Berg Nielsen, der blev uddannet fra Skuespillerskolen ved Odense Teater i 2010.

BÅNDET MELLEM TO GENERATIONER

De to spiller den 70-årige bedstemor Margrethe og hendes 25-årige barnebarn Jonas. Jonas er ofte på besøg hos Margrethe, hvor han møder forståelse for sine problemer med livet. Jonas forærer sin bedstemor en computer, og pludselig kan Margrethe kommunikere med omverdenen. Men folk mister interessen, når hun fortæller, at hun er 70 år. Så hun opfinder den 25-årige Maggie, der får træk fra hendes egen ungdom.

Jonas mærker, at Margrethe begynder at blande ting sammen og huske dårligt. Først bliver han irriteret – så forstår han, at hun er ved at blive dement.



- Stykket "I al stilhed" viser Alzheimer og forglemmelse på flere planer, siger Sonja Oppenhagen: - Udover at folk kan forsvinde ind i sig selv, kan de også forsvinde ind i den virtuelle verden.

TEATRET VISER DEMENS

- Demens er meget skræmmende, siger Sonja Oppenhagen, der selv har haft sygdommen tæt inde på livet, da flere af hendes venner og bekendte er blevet ramt af den.

- Demens rammer så bredt, og det er en sygdom, vi stadig ikke ved så meget om. Derfor er det utroligt vigtigt, at vi også fokuserer på sygdommen i teaterverdenen og i et stykke som "I al stilhed", slår hun fast.

Teatrets særlige måde at udtrykke sig på kan fortælle om demens på en måde, som artikler og skriftlige medier ikke kan, mener Sonja Oppenhagen.

- Teatret kan skabe drama. Og ved at sætte emnet demens ind i en humoristisk og dramatisk ramme, får det et mere vedkommende udtryk og bliver ikke så tørt. En teaterforestilling kan VISE, hvad der sker i sygdommen. Og det gør sygdommen mere forståelig for publikum. (lgb)

Teaterstykket "I al stilhed"



- Skrevet af den tyske dramatiker Clemens Mädge og blev opført første gang i 2009.
- Har spillet så forskellige steder som Tyskland og Indien.
- Den danske produktion på Teater Nordkraft i Aalborg:

Medvirkende: Sonja Oppenhagen som Margrethe og Andreas Berg Nielsen som Jonas

Instruktør: Kamilla Bach Mortensen

Premiere: 21. januar 2012

Spilleperiode: 21. januar – 18. februar 2012

SPØRGSMÅL OG SVAR FRA DEMENSLINIEN

Else Hansen er sygeplejerske og
rådgiver på Demenslinien

Foto: Thomas Rønn

Kunst- og kulturoplevelser er for mange en vigtig del af deres liv. At få en demenssygdom kan imidlertid betyde, at det bliver uoverskueligt for både den syge og pårørende at komme af sted.

Men vi har alle brug for at komme ud i verden og være sociale – det styrker vores selvbillede og identitet. Og ved at tage højde for nye behov, er det stadig muligt at få gode oplevelser.

Mor maler ikke mere

Min mor, som har Alzheimers sygdom, har altid malet meget. Men nu er det som om, hun er gået helt i stå. Lærred og pensler står uberørte. Hun siger, at hun fortsat maler, men det ser ikke sådan ud. Skal jeg pakke det væk?

Svar:

Din mor har nok svært ved at tage initiativ til at male og kan måske ikke rigtig huske, hvordan hun kommer i gang. Hun har dog sikkert fornemmelsen af, at hun maler, som hun har gjort før i tiden. Dét at være kreativ og dygtig til bestemte ting er en stor del af et menneskes identitet, så det er vigtigt at beholde den følelse.

Derfor skal du endelig ikke gemme din mors maler-grej væk, men i stedet benytte det til at få en snak om de ting, hun har lavet før i tiden. Du kan måske forsøge at male sammen med hende, for at se om hun stadig kan have glæde af at male og måske bare har brug for støtte til at komme i gang.

DEMENSLINIEN

Ring til Demenslinien på 5850 5850

Spørgsmålene er fiktive af hensyn til spørgernes anonymitet, men de bygger på virkelige spørgsmål til Demenslinien.

Vil bryde isolationen

Min mand og jeg har altid elsket at gå på kunstmuseum og gallerier. Men efter at han har fået en demenssygdom, kommer vi ikke meget ud. Jeg er nu efterhånden ved at være rigtig ked af at blive så isoleret og har brug for at tage ud af huset og få nye oplevelser. Men er det en god ide at tage min mand med på udstillinger, som vi gjorde før i tiden?

Svar:

Ja, det kan sagtens være en god ide, at I tager på udstillinger sammen – men det er ikke sikkert, at det kan blive på samme måde som før i tiden. Det er vigtigt at finde ud af, hvordan din mand har det med at komme ud, hvor der er mange andre mennesker. Hvis han godt kan lide, at der sker noget og stadig trives blandt mange mennesker, skal du ikke være betænkelig ved at tage på udstillinger. Bliver han derimod utryg ved for meget uro, kan det være en god ide at starte med at tage til små, rolige steder.

Hvis han slet ikke kan magte at komme ud, kan I se kunst på nettet eller kigge i kunstbøger sammen. Dét at kigge på kunst sammen kan give gode oplevelser i nuet for jer begge. Du har imidlertid et behov for at komme ud, selvom din mand ikke kan, så det er vigtigt, at du får skabt et frirum til egne oplevelser med støtte fra kommunen eller dit netværk.

Mand falder i søvn i teatret

Vi er et ægtepar, som altid har gået meget i teateret. Det gør vi sådan set stadig, men jeg har lagt mærke til, at min demenssyge mand ofte falder i søvn under forestillingen. Jeg bliver faktisk både flov og irriteret. Bagefter giver han udtryk for, at det har været fint. Men når han ikke husker handlingen, får han så overheadet noget ud af det?

Svar:

Det lyder som om, at dét at komme i teateret er en god oplevelse for din mand. Teateroplevelsen er mere og andet end selve forestillingen: Det er forberedelserne inden, stemningen, når man ankommer og møder andre forventningsfulde tilskuere og selve oplevelsen i nuet. Følelsen af, at man har oplevet noget - også selvom man ikke husker handlingen - bliver siddende i kroppen længe efter.

At din mand bliver lidt træt og tager sig en lur, skyldes nok de mange indtryk, han får. Det ville være godt, hvis du kan slippe din flovhed; kig dig omkring - der er nok ikke andre, som registrerer det. Og der er sikkert også andre, som tager en lille slapper i salen. Så længe din mand giver udtryk for, at han nyder at gå i teateret og virker tilpas i situationen, skal I endelig blive ved med at være teatergængere.

Maler til det sidste

af Laura Gundorff Boesen

Kunstneren Willem De Kooning var maler ind til benet.
Selv da han fik Alzheimers, brændte hans skaberlyst stadig.



Før Alzheimer-diagnosen: Willem De Kooning er gået i gang med at male motiver i sit studie i New York. Billedet er fra 1968, hvor han stadig var i mental topform og ofte malede figurer.

Fotograf: Linda McCartney/McCartney/Courtesy, Bonni Benrubi Gallery, NYC. © 1968 Paul McCartney.

Willem De Kooning var ikke hr hvem som helst. Den hollandsk-amerikanske maler var blandt de mest anerkendte abstrakt-ekspressionistiske kunstnere fra 1940'erne til -60'erne.

Det fortæller Trine Ross, der er kunsthistoriker og kunstanmelder.

- Da en millionær i 2006 købte hans maleri 'Woman III,' blev billedet det næstdyrest solgte maleri nogensinde, siger hun.

ALKOHOL SKJULTE ALZHEIMERS

Men lige så højt, Willem De Kooning fløj på vingerne af sin succes, lige så dybt kunne han falde – ned i halsen på en flaske. Han var alkoholiker, og derfor

flyttede hans kone Elaine fra ham i 1950'erne. Misbruget gjorde dog ikke De Kooning mindre populær som kunstner, heller ikke selvom hans opførsel til tider var lidt pudsig.

Sidst i 1970'erne begyndte maleren dog også at blive meget glemsom.

- Folk tænkte, at det var på grund af hans alkoholisme, fortæller Trine Ross.

- Så dét, der var en begyndende Alzheimers, blev skjult i mange år under alkoholismens dække.

MALERIERNE ÆNDREDE KARAKTER

Ét sted kom Koonings demenssygdom dog til syne – i hans kunst.

– Før han blev syg, var motivet i hans værker ofte en storbarmet, bredhoftet kvinde. Man kunne tydeligt se, hvor penslen havde sat malingen – næsten som om han har stået og sloget med lærredet, fortæller Trine Ross.

Men i de malerier, han skabte, efter han blev syg, blev stilen markant anderledes:

- Det hvide lærred skinner meget igennem, nogen gange ligner det nærmest et akvarel-malet billede. Og så er der ikke længere en figur i billedet.

TALTE GENNEM SIN KUNST

De Kooning spillede rollen som "rask" overbevisende – men i 1981 blev der brat sat en stopper for skuespillet.

- På det tidspunkt var hans tilstand blevet så slem, at hans kone Elaine sagde, at hun ville flytte tilbage til ham og passe ham, hvis han stoppede med at drikke. Og det gjorde han faktisk, fortæller Trine Ross.

- Men da alkoholtågerne lettede, kunne folk omkring ham se, at der var noget andet galt.

Elaine passede sin syge mand helt til 1989, hvor hun døde. Da var Willem De Kooning blevet så syg af sin Alzheimers, at hans datter og en advokat blev værger for ham.

I 1990 svang han penslen for sidste gang, og han døde i 1997.

I de sidste år var det umuligt for omverdenen at læse hans tanker – og han var for svag til at udtrykke sig. Men måske fortalte han dem på sin egen måde, gættede Trine Ross:

- Da han blev syg, begyndte trækkene i motiverne at flyde ud, måske fordi han forsøgte at gengive en verden i opløsning - hans egen verden.

KUNSTEN GAV KONTROL

De Kooning mistede hukommelsen. Mistede sit sprog. Men så lang tid, han kunne, blev han ved med



Trine Ross er kunsthistoriker og kunstanmelder på Politiken. Hun har skrevet flere bøger om kunst.

at male. Oven i købet havde han aldrig været så produktiv og malet så mange malerier som i de sidste år, hvor han malede.

- De fleste kunstnere bløder fuldstændigt for dét at lave kunst, fortæller Trine Ross.

- Det er det sidste, de opgiver, og dét, der får dem til at føle sig i live. De Kooning havde kontrol, når han malede, han kunne skabe SIN verden – mens alt andet faldt fra hinanden. Dét at male var måske den sidste rest af ham selv og hans personlighed, og derfor har han holdt ved så længe, han kunne. |

Willem De Kooning

- 1904 - 1997.
- Opvokset i Rotterdam i Holland, hvor han gik på kunstakademiet.
- Emigrerede i 1926 til New York i USA.
- Var såkaldt abstrakt-ekspressionistisk maler.
- Især kendt for sine kvinde-motiver.

Aktiv Højskole på Sjælland

Region Syddanmark var den første i rækken. Dernæst fulgte Midtjylland. Og nu følger Sjælland sig snart til rækken af regioner, hvor Alzheimerforeningen med succes har afholdt højskoleophold for demente.

To gange har Brandbjerg Højskole i Syddanmark lagt hus til Aktiv Højskole, mens Hadsten Højskole i Midtjylland har dannet rammerne om et enkelt ophold og gør det igen i 2012.

Og i skrivende stund er Alzheimerforeningen sammen med Gerlev Idrætshøjskole på Sjælland ved at stable et sjællandsk højskoleophold på benene.

Derfor; hold øje med Alzheimerforeningens hjemmeside i efteråret og foråret. Så snart alle aftaler er på plads, lægger vi ansøgningsskemaer og foldere ud om opholdet, så du eller din pårørende kan tilmelde dig.



Aktiv Højskole i Midtjylland i maj 2011.

Aktiv Højskole er for demente, der er selvhjulpne og har lyst til at bruge en uge i højskolelivets rammer med sang, motion, kunst og kultur.

Hvad er meningen med at leve med en kronisk sygdom?

Det spørgsmål stiller denne bog.

Bogen er til mennesker, som lever med kronisk sygdom eller handicap - enten på egen krop eller som pårørende. Bogen er skrevet af en række forskellige forfattere, som med hver deres faglighed bidrager med beskrivelser af de udfordringer og eksistentielle og religiøse overvejelser, som kronisk sygdom og handicap kan føre med sig.

Bogens udgangspunkt er kristent, og den giver bud på, hvad vi åndeligt set kan stille op med livet midt i de store udfordringer.



Bogen kan bruges til at få sat ord på alt det svære og meningsløse og til at finde håb og opmuntring. Den kan ligesom en præst bidrage med sin sjælesørgeriske tilgang - ikke med svar på alle spørgsmål, men med at give håb og støtte.

Bogen er ikke stilet specielt til mennesker med en demenssygdom og deres pårørende, men der er mange ligheder i oplevelsen af at få stillet en demensdiagnose og få et handicap eller anden kronisk sygdom. (eh)

Titel: "Hvad i alverden er meningen?
Om at leve med kronisk sygdom og handicap."
Forfatter: Lisbeth Riisager Henriksen (red.)
Forlag: Unitas
År: 2011
Pris: Kan købes via www.unitasforlag.dk
for 249 kroner

Få råd og hjælp
på DemensNet.dk

Alzheimerforeningens hjemmeside www.DemensNet.dk er en side for dig, der har brug for råd og vil dele dit liv med demens med andre ligesindede.



Hjemmesiden www.DemensNet.dk og er en hjemmeside for både demente og pårørende. Råd, hjælp og vejledning er i højsædet, og som bruger kan du:

- Få råd og vejledning, bl.a. via brevkassen, hvor et panel af eksperter giver dig kompetente svar på dine spørgsmål.
- Skrive dagbog om dit eget liv – du kan både gøre det privat eller lade andre læse med.
- Lægge debatindlæg ud om et emne, du gerne vil høre andres meninger om.
- Søge viden om demenssygdomme.
- Få henvisning til en række steder og personer, du kan søge yderligere hjælp og råd hos.

BRUGERNE FÅR ET FÆLLESSKAB

Indtil 1. juli var det Lundbeck Instituttet, der stod for driften af www.DemensNet.dk. Men de valgte at overdrage siden til Alzheimerforeningen.

- Og det er vi meget glade for, siger Alzheimerforeningens direktør Nis Peter Nissen.

- Det betyder, at brugerne fortsat har muligheden for at hjælpe hinanden og få gode råd og støtte i deres liv med demens – enten som demente eller pårørende.

Nis Peter Nissen opfordrer alle Alzheimerforeningens medlemmer til at blive brugere på DemensNet.dk:

- Det er et fællesskab om livet med demens, som man kan få her. Udover at få hjælp og råd kan man også dele sine erfaringer med ligesindede og læse om andres tanker og udfordringer og den måde, andre løser problemerne på, siger Nis Peter Nissen.

Man kan med andre ord føle, at man ikke er alene med de tanker, sorger og problemer, man bærer rundt på som enten syg eller pårørende – og det er meget vigtigt for at leve et liv med demens. (lgb)

Vil du være bruger af DemensNet.dk?

Klik ind på www.demensnet.dk, tryk på 'Brugerprofil' øverst på siden og opret dig. Det er nemt, hurtigt og gratis, og få minutter efter er du på.

TIPS til livet med demens

Livet med demens kan både byde på små og store udfordringer. På denne side bringer vi små gode tips til hverdagen – en opskrift, et hjælpemiddel, et forslag, en god idé eller blot en venlig tanke.

Har du et godt råd...

... hører vi gerne fra dig. Så kan flere få glæde af dine gode forslag.

Skriv til post@alzheimer.dk

Bøger og film om demens

Man behøver ikke læse faglitteratur for at blive klogere på demens. En god, sjov, trist eller rørende fortælling kan ofte bevæge og rykke lige så meget i os. Bibliotekar Helle Mortensen fra Stadsbiblioteket i Lyngby har gravet i skønlitteratur, billedbøger og film om demens og kommer her med en håndfuld anbefalinger.

ROMANER FOR VOKSNE



'Heksen og legebarnet – venskab i den tredje alder' af John Rasmussen.

Fra 2011.

107 sider.

Bevægende roman, der tør tackle et så svært emne som livet og kærligheden med en demensramt. Bogen rummer også plads til humor.



'Kan du huske det gamle køkken?' af Ingrid Houliind. Fra 2010.

Letlæste kortprosatekster, der med tegninger fortæller om arbejdet i køkkenet i gamle dage. Bøgernes tekster kan bruges til at vække minder hos demente.

'Om min mor' af Tahar Jelloun. Fra 2009. 222 sider.

Man får et fint indblik i traditionelt marokkansk kvindeliv med en beskrivelse af, hvordan omgivelserne reagerer på en Alzheimers sygdom.

'Skyggelys: Og lidt om min mor'

af Marianne Hesselholt. Fra 2009. 192 sider.

Forfatterens mor fik Alzheimers, og i romanen tager hun udgangspunkt i moderens sygehistorie. Hendes syn på demente er positiv og præget af stor indfølelse og respekt.



'En fortælling om at glemme' af Stefan Merrill Block.

Fra 2010.

364 sider.

Velskrevet debutroman af en ung amerikansk forfatter om Alzheimers sygdom og om at finde og forsones sig med sine rødder. Hovedpersonen er den generte teenager Seth, hvis mor langsomt får Alzheimers.



'Stadig Alice' af Lisa Genova. Fra 2009.

318 sider.

Alice er professor ved Harvard og får som 50-årig konstateret Alzheimers sygdom. Man følger Alice og reaktionerne fra hendes omgivelser, hendes egen frygt og mentale opløsning.

Med udgangspunkt i en billedbog kan forældre tale med deres børn om, hvad det betyder, når mormor eller farfar bliver dement.



'Alle farmors penge' af Ulf Nilsson.

Fra 2008. 36 sider.

Fra 5 år.

For en dreng på seks år er det svært at forstå, når ens farmor pludselig bliver underlig. Men han vil hjælpe hende - også den dag, hvor hun går i banken og hæver alle sine penge.

'Den lille ordfanger' af Danielle Simard.

Fra 2009. 32 sider. Til 5-8-årige børn.

Lille Elise oplever, at hendes mormor glemmer ting og ord. Men med barnets umiddelbarhed forstår hun, hvad mormor vil sige, når hun leder efter ordene.



'Mormor på Sommereng' af Jaak Dreesen.

Fra 2006. 28 sider. Fra 5 år.

Mor og Esther besøger mormor på plejehjemmet Sommereng. Mormor husker ikke mor og Esther, men da Esther synger en gammel sang, lyser mormors ansigt op.



'Away from her.' Instruktør: Sarah Poley. Fra 2008.

Grant og Fiona har været gift i 44 år, da hun rammes af Alzheimers sygdom. Hun lader sig indlægge på plejehjemmet Meadowlake, hvor man ikke må modtage besøg den første måned. Da Grant kommer tilbage, kan hun ikke længere genkende ham.

'Iris.' Instruktør: Richard Eyre. Fra 2003.

I sine sidste år får forfatteren og filosofen Iris Murdoch Alzheimers og fratages derved hendes vigtigste arbejdsredskab; sproget. Hendes mand står ved hendes side til det sidste.

'The Savages.' Instruktør: Tamara Jenkins. Fra 2008.

Et fint dagligdags familiedrama om et midaldrende søskendepar, der pludselig får en påtrængende virkelighed ind på livet, da deres far bliver dement.

'Sommer.' Forskellige instruktører.

Dansk tv-serie fra 2008. 5 DVD-videoer.



Jakob arbejder i Malawi for Læger uden Grænser og kaldes med sin kæreste hjem til sin far Christians 65 års fødselsdag. Det viser sig, at Christian har Alzheimers.

Kig på vores webshop www.alzheimershop.dk. Her kan du købe nogle af de nævnte bøger og film.

Biblioteket får minderne frem

- Flere biblioteker tilbyder udlån af "Erindringskasser" med bøger, film, musik og genstande, der kan vække minder og få gang i samtalen om livet før i tiden.
- Forfatteren Ove Dahl har skrevet en række bøger, der i tekst og fotos præsenterer tidligere årtier.
- 'Danskernes egen historie' er titlen på en serie film med klip fra danskernes hverdagsliv med tilhørende bøger af Jakob Ludvigsen.

Obs: Ordningen "Biblioteket kommer" tilbydes på de fleste biblioteker. Ordningen er en gratis service til borgere, der ikke længere selv kan komme på biblioteket. De kan i stedet få bøger, musik, lydbøger og film bragt hjem.

Guf dig til en god gerning

I landets Føtex- og Bilka-butikker kan du fra den 12. – 24. september købe Huskekagen. Al overskud af kage-salget går til at hjælpe demente og pårørende.

Den 21. september vil der fra Kinas kyster og USAs stater til Europas byer og Afrikas lande blive afholdt demonstrationer og events. Denne dag er nemlig International Alzheimerdag, som hele verden markerer forskelligt. Her i Danmark bliver dagen sød. Rigtigt sød.

OPSKRIFT AF BRØDRENE PRICE

I bagerafdelingerne i alle landets Føtex- og Bilka-butikker kan du finde Alzheimerforeningens Huskekage. Kagen er en godbid af sprøde hasselnødder og havreflager, mel, banan, piskefløde – og et pift citron og et skvæt rom. Det er selveste brødrene James og Adam Price, der har lavet opskriften til os i den gode sags tjeneste.



Sådan ser Huskekagen ud.

Af de 15 kroner, som mundgodten koster, går de 3,56 til Alzheimerforeningens arbejde for demente og pårørende – for eksempel feriekurser for ægtepar, højskoleophold for demente, samtalegrupper eller vores telefonrådgivning.

Der er altså god grund til at slå et smut forbi bageren i disse to uger – du får en sød fornemmelse i både munden og maven.